

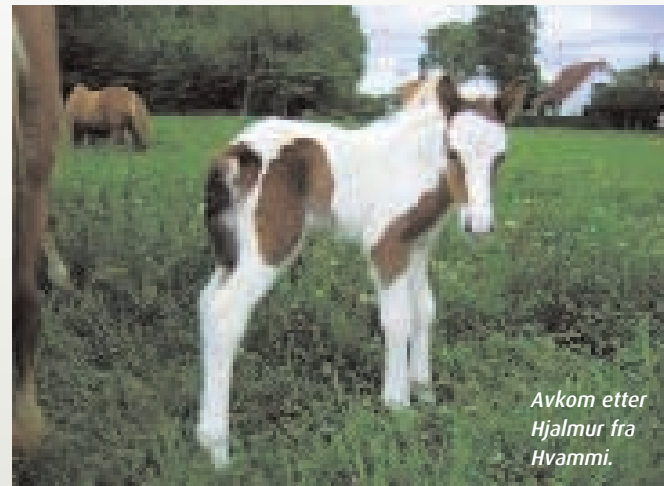
Bevaring av islandshestens sjeldne farger

Det er to trekk som gjør islandshesten berømt i hele verden: de har 5 gangarter og har mange flere farger enn andre raser.

Av Martha Vindal Forslund

Islandshesten er sannsynligvis verdens mest fargerike hesterase. Spennende farger bidrar til dens skjønnhet og popularitet. På reise langs ringveien som går rundt hele Island har jeg sett utrolig mange hester, men få med sjelden farge. Sitter med inntrykket av at det er Nord-Island som har de mest fargerike hesteflokkene.

Majoriteten av islandshestene hører inn under basisfargene. Ifølge det islandske magasinet Eidfaxis hingstekatalog, «Stoðhestar 2006» er prosentfordelingen av bedømte hester fra 2001 til 2005 som følger; svarte - 32,9, røde - 27,6, brune - 15,0. Til sammen 75,5 prosent. Da har en i underkant av 25 prosent «igjen» på de andre fargene. Til sammenligning er, av sjeldne farger bare 1,8 prosent «Silver Dapple» (vindott) og kun 0,2 prosent det vi kaller fargeveksler (roan).

Avkom etter Hjalmur fra Hvammi.

Det islandske språket har mange vakre navn for ulike nyanser av farger. Dessverre er de ikke alltid basert på hestens genetiske oppsetning av fargeanlegg. Å gå inn på beskrivelse av de forskjellige farger vil imidlertid bli altfor omfattende.

Utkonkurrert

Mottoet «en god hest har ingen farge» har hatt en tvevetydig effekt på islandshestavlenn. Enkelte farger, som allerede fra begynnelsen var svært sjeldne - har nesten forsvunnet. De vanlige fargene har tatt mer og mer over da det helt enkelt har vært mye lettere å finne gode avlshester i de fargene. Den forbedrede avlskvaliteten har knapt berørt hester med sjeldne farger. De har blitt utkonkurrert av de med vanligere farger. Og de hestene som har nedarvet en spesiell farge har ofte ikke vært avlet fra kvalitetshester. I dag synes oppfatningen fortsatt å være at hester med sjeldne farger har lavere

Fargevekslerhingst: Hamur fra Blesastodum. Bildet tatt av Langtved Isheste.

Movindotflekke hingst: Hjalmur fra Hvammi. Bildet tatt av stutleri Vestmose.

kvalitet. Spørsmålet er dermed hvordan man kan forbedre kvaliteten på hester med sjeldne farger. Og om ikke målet bør være å få fram «fargede» føll som har god ridehestkvalitet, minst fire gode gangarter, bra lynne og tilfredsstillende eksterior.

Islandshesten har nå fått en stor utberedelse utenfor Island. Og det er kanskje den økende eksporten av islandshester til fastlandet som har reddet en del av rasens farger. I land som f.eks Tyskland og USA er etterspørselen etter sjeldne farger stor. Noen avlere har oppdaget at det å avle på f.eks vindott og fargevekslere lønner seg. Ikke bare fordi det finnes et marked for slike hester, men også fordi folk er beredt til å betale mer for en hest med en spesiell farge. Det er et stort behov for kunnskap om fargenedarving og blodslinjer for kunne gjøre et valg av avlshester. Og det krever kanskje at en avler har en utvidet interesse for sjeldne farger. Spørsmålet er hvor stor denne interessen faktisk er i Norge. Og om det i det hele tatt finnes bra nok avlsmateriell her.

Danske sjeldenheter

I Danmark finnes det mange gode hingster, også hingster med sjeldne farger. Konstantskimmelhingsten Hamur fra Blesastodum 2, som også har palominogen, er den høyest FEIF-kårede fargevekslerhingst i verden. Han har samlet 8.10, med 8.22 i rideegenskaper og 7,91 i bygning. Han står på Langtved Isheste. I 2006 hadde han 42 bedekninger. Det er det nest høyeste bedekningsantallet på danskeide hingster. I følge Ragnhild Myrup ved Langtved Isheste

skyldes det ikke kun fargen at han er meget populær, men også hans unike bevegelser.

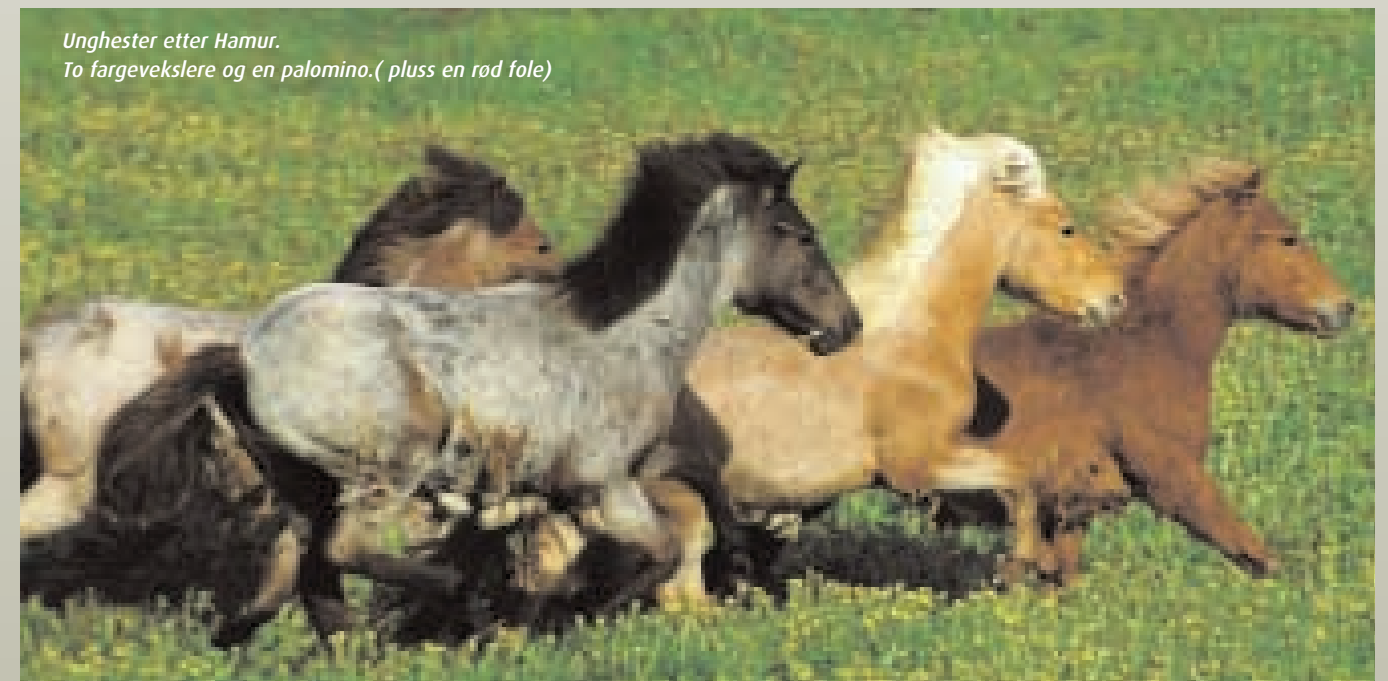
Av selve ordet «fargeveksler» skjønner man at hesten veksler farge. En hest har to slags hår: Underhår og dekkhår. Normalt er det kun en mindre nyanseforskjell på disse hårtyperne, men hos fargevekslerne er underhårene alltid hvite, mens dekkhårene kan ha alle de fargene som en islandsk hest kan ha. (sort, rød, brun o.s.v.) Hode, man, ben og hale har samme farge året rundt, mens kroppsfargen skifter hos fargevekslerne. Dette skyldes at underhår og dekkhår har forskjellig fellingstidspunkt og vekstperioder. Hamur er f.eks helt svart om vinteren, fordi en bare ser dekkhårene. Denne vinterpelsen felles og han blir helt hvit om våren - men hode, ben, hale og man er fortsatt svart. I juli får han igjen en mørkere farge.

Hester som har sjokoladefarget kropp med sølvaktig man og hale kalles «movindott». De er både sjeldne og ettertraktet. En farge som er enda mer sjelden er movindott-flekke. På stutleri Vestmose i Danmark finnes det en movindottflekke hingst som heter Hjalmur fra Hvammi med 8,05 i rideegenskaper og 7,81 for bygning. Den er etter den kjente hingsten Gaski fra Hofstöðum. Denne hingsten har 8,53 for rideegenskaper og 8.10 for bygning, sammenlagt 8.32. Hjalmur gir «fargede» føll i de mest utrolige fargekombinasjoner. I fjor hadde han 27 hopper til bedekning. I tillegg har stutleri Vestmose i de siste to årene fått 30 avkom etter ham.

Er du interessert i å se hvordan de forskjellige fargene ser ut kan du se i boka «The Natural Colours of the Icelandic horse» av F. Torkelsson og S. A. Magnusson. Her står fargene på islandsk, tysk og engelsk. Det finnes også en DVD som viser sjeldne farger. Den heter «The colour of the Icelandic horses». Filmen omhandler fargenes genetik og en får se hele 286 forskjellige fargekombinasjoner. Og ennå finnes det flere.

Paris etter Hamur.

Unghester etter Hamur. To fargevekslere og en palomino. (pluss en rød fole)